

جڳلالی میرزا کڳریم: ده نگڳکی نوڳخواز له ناو به ده نگیدا.. سامی شڳش

سڳرتای سامی 1970 جڳلالی میرزا کڳریم ناسی، ئڳوسا من قوتابی
سامی یڳکمی زانکڳ بووم لڳ بهڳدا. دڳستی شیعرنووسینشم هڳبوو،
بهڳام زڳرتازڳ بووم لڳ شیعرنووسین. ئڳوسا بهڳدا ناوڳندڳکی
گڳوری بزووتنڳوڳی شنبیری کوردی بوو، بهڳتایبڳتی دواڳی
کڳکڳوتننامڳی یانزڳی ئازار جموڳجڳکی شنبیری ۽ ئڳدبی ۽
هونڳری فراوانی کوردی کڳوتڳ بهڳدا، لڳناو گڳرمڳی ئڳو چوست ۽
چالاکیڳ رڳشنبیری ۽ ئڳدبیڳی بهڳدا، هڳر زوو جڳلالی میرزا کڳریم
ناسی، چونکڳ ئڳوسا شاعیرڳکی تازڳخواز و کارا و چالاک بوو. ناسینی
به یڳکڳکی وڳکو من کڳ تازڳ دڳستم دابووڳ شیعرنووسین، کارڳکی
گڳورڳ و سڳرتای ئڳزموونڳکی گڳورڳی دروست دڳکرد. ئڳوکات هڳشتا
(شڳرکڳ بهڳکڳس و حوسڳن عارف)م نڳناسیوو. تازڳ ئڳژنامڳی هاوکاری
دڳستی به دڳرچوون کردبوو، چڳند ژمارڳیڳکی لڳ دڳرچووبوو، ئڳوڳبوو
من لڳگڳ ئڳزموونی خوڳندنم لڳ زانکڳ، یڳکڳم بهڳرهڳمی شیعیڳی خڳمم
لڳ هاوکاری بهڳاوکردڳوڳ، یڳکسڳریش دواڳی بهڳابوونڳوڳی شیعرڳکڳ،
کڳوتمڳ ئیش لڳناو ستافی رڳژنامڳکڳدا. جڳلالی میرزا کڳریم ئڳوسا
سکرتڳری نووسینی رڳژنامڳی هاوکاری بوو، ئڳو کارکردنڳی من لڳ
رڳژنامڳی هاوکاری زڳمینڳی ئڳوڳی لڳبهڳردڳم خڳش کردم، کڳ زڳرتڳر
بیناسم و دواتر (شڳرکڳ بهڳکڳس ۽ حوسڳن عارف)یشم ناسی، ئڳوانیش دوو
هڳگڳی ئڳزموونی نوڳخوازی بوون لڳناو رڳشنبیری کوردیدا، به یڳ به
من لڳگڳ دڳستڳکردنی سامی یڳکڳمی خوڳندنی زانکڳم، دڳستڳکی
گڳورڳی رڳشنبیریش کرایڳوڳ لڳ رڳی جڳلالی میرزا کڳریم، ئڳوڳندڳی من
ناسیم بیروڳایڳکی زڳر قووڳ ۽ گڳرمی هڳبوو لڳبارڳی نوڳخوازی،
ئڳوسا بهڳدا ببووڳ مڳبڳندی نوڳخوازی نڳک هڳر لڳناو شیعر و
ئڳدبیاتی کوردیدا، بهڳکو لڳناو شیعر و ئڳدبیاتی ۽رڳیش.
۽رڳبی عراق بهڳتایبڳتی شاعیرانی ئڳدبی عراقی: (سڳرگڳن پڳس و
فاضل ۽زاوی ۽ ئڳنورڳر غڳسانی ۽ سڳساح فایق)۽ کڳمڳکی دیکڳ،
ئڳوانیش لڳ باری خڳیانڳوڳ خڳریکی داڳشتنی سڳرتای شیعرڳکی
تازڳبوون، دڳستڳکی شیعیڳی تازڳ لڳناو شیعیڳی ۽رڳبی، ئڳوانیش
پڳیوڳندی ۽ یڳکتردیتن ۽ گفتوگڳی هاوچڳرخانڳیان هڳبوو لڳگڳ ئڳو
کڳمڳ نوڳخوازڳی مڳیدانی شیعیڳی کوردیدا کڳ جڳلالی میرزا کڳریم

دیارترینیان بوو، ئووی زرتیریش ئو پردی دروست کړدبوو له بلینی
 هردوولا، هر ئوبوو، چونک له وزارتی راگ یاندنی بغدا له
 بشی و رگ ان کاری دکرد، له ری و زار تی راگ یاندنی و
 پیو ندی هاموشه ی کتر دیتنی له گ شاعیر نوخوازه ری بکان
 زر گرم بوو. من له ری جلالی میرزا کرم و تکه اوای ئو
 ئزموون بووم، تکه اوید ک ش تکه اوید کی است قین بوو، چونک
 جلال پیاو کی زر خ سک د س ز به شیعری و شنبیری ه خو ننگرم
 بوو. له ژنامی هاوکاری بوو سکرتری نووسین، دواتر ئو
 ژنام ی چ ندین ه نگوای گوری به خ ی و دی، وای له هات له
 ماوی سا سا کدا بوو قیلای ژنام گری لوانی کورد. ئوکات
 ژنام ک ه فتان بوو، ک د هات باز خ ک ریزیان بهی دگرت،
 له ساتی ی ک می به او بوون ویدا ن د ما، به گومان ئو و ش پیو ندی
 به و و ه بوو ک جلالی میرزا کرم ه و لی به د دا، به ره می
 ئ د بی لوان ئاس و ه ند نوخوازی له بردم ژنام ک بکا ت و،
 هرچی زرتیرین خ کی لاو ه بوو له دوری ژنام ک دا کی
 د کړن و، باسی شیعری تاز و ئزموونی تازی به د کړن، ه و لی
 د دا له خ ک بگ ی نه ک شیعری تاز زاد کی خ رسک و سروشتی
 گ ان ک م م ای تی ه شنبیری کانی ناو ک م م گ ای کوردید، شت کی
 نام نیی سه پندرا به به سه ک م م گ ای کوردیدا، وک ئ و سا
 ر چک ی کی دیک کی کخواز ه بوو، ه موو د م ه و یان د دا ئ و له
 خ ک بگ ی نن ک ئ و نوخوازیی تاز داهاتوو شت کی ه نراو،
 شت کی سه پندراو له د ر و به سه ر ئ د بیات ه شیعری کوردیدا،
 به ام جلالی میرزا کرم زر به زمان کی پاراو، به به ره می به ه
 و کاریگر، به تافیکردن وای قوو ه ر س ن، به کاری ژنام گری،
 به نووسین و شیعری و چالاکی ه و لی د دا ئ و بگ ی نه، نه خ ر ئ و
 نوخوازیی شت کی سه پندراو نیی، به کو شت کی خ سک و کار کی
 سروشتی له ناو ه موو ک م م گ ای ک، ک و و و گ ان ه به و پ شچوون
 بچ ت، شیعری تاز ش د ت پ ش، زر شتی تاز د ن پ ش له میدانی
 زیاندا و ئ و شیعری نو ی ش ی ک ک له و شت تازان. من ئ و
 له و و فربووم. من زر نزیکی جلالی میرزا کرم بووم، نک هر
 له ژنام کارم له گ ای د کرد، به کو به ی ک و له ی ک خانودا
 د ژیان. به ماوی چ ندین سا، له ای ئ و تکه اویدم زر شتی
 له و فربووم، ی ک له و شت باشان کی ک فبری بووم ئ و بوو،
 تکه اوای ژیان شنبیری بېم. من ئ و کات ک تاز چووبووم
 بغدا، زری نه برد ک وتم ژیان ژنام گری و، له نجامیشدا
 هر ئ و بوو زر ه و لی له گ م د دا، هانی د دام ک کاری گرم
 بکم له ناو ژنام ک دا، وای له هات سا کی نه برد منی تاز د ست

په کردوو بووم له پسرراوی لاپهځی (ئدب و ژيان) له هاوکاري و هه تا ساى 1974 بپه ووم دبرد. ئو کات هاوکاري ببوو مپه ندى نوخوازي له ناو رښبيري و کم مځگى کوردیدا، ئو هه و و تځلايانى جلالى میرزا که ریم له حقیقتدا زه ر قوو تر بوو و، کات که توانى له گځ (شکرکه بکه س و حوسن عارف) بپه که و هاوکاري که ئو ته بکه ن که بزووتنه وى (روانگه) دروست بکه ن، ئو نوخوازيه یان له قایه بپه پرت و بپه او دهره نا، خستیان له ناو قایه که گونجاو، قایه که بپه رنام. جلالى میرزا که ریم زه ر کارا و چالاک بوو له ناو بزووتنه وى روانگه دا. له دورى ئو و شاعیر و ئدیب و چیرکنووس گورانه دا، ئه م ش که مځگ لاهو بووین دهرمان دابوون. (من و سه لاج شوان و رفیق سابیر و ئه نو ر قادر محم د و سلام محم د) بووین، له ولوش: (لطف هه مته و فره اد شاکه لى) ئوانه هه ر هه موومان هه ریک بپه شو بکه دورى ئو و بزووتنه وى روانگه یه مان دابوو، بپه به ره م و نووسین و ئیشی رښنام گری هه ومان ده دا پپه یام که ی بگپه نین، له و پانتایه دا جلالى میرزا که ریم بپه خى و ئه زموون و به ره م شیعریه کانیه و مام ستایه که زه ر گور بوو، کار و کاریگرى ئو و قته له بیر ناکر له ناو تافیکردنه وى نوخوازي شیعری کوردیدا. هه رچه نده جلالى میرزا که ریم بپه که که له داهه نرانى گروپى روانگه، بپه که کیش له داینه م کانی ئو و گروپه، بپه مام بپه به راورد له گځ (شکرکه بکه س و حوسن عارف) دا که متر ناو دته، ئه م ش چه ند هه کار که هپه، هه کارى بپه که م ئو وپه، که جلالى میرزا که ریم بپه چه وانى شکرکه بکه س و حوسن عارف، ئو کات له سه رته تى دروستبوون و گځلا بوون و خه مانه بزووتنه وى روانگه دا چه ند کار که دیکه شى ده کرد، که سه که سه رقا بوو، له و زارته رښبیری (راگه یانندن) بپه غذا کارى ده کرد، ئیشی و رگه انى کوردی و عه ربه بپه ده کرد، سه ربارى ئیشی و زیفى، سه کرتله رى نووسین بوو له رښنامى هاوکارى، که ئو و ش وخته که زه رى ده ویت، بپه مام له به رامبه ردا حوسن عارف و شکرکه بکه س ده سته تاپه ربوون، هه ر خه ریکى بپه ک ئیش بوون و خه ریکى شاعر و چیرکنووسین بوون. جگه له و جلالى میرزا که ریم زه رتر خه ریکى رځه ستنى بزووتنه و که بوو، که بووونه و کردن، له کو داده نیشن؟ باسه کان چین؟ چه بنووسه ته و؟ بپه یانه کان چه ن بنووسه ن؟ واته ورد کارى روانگه ده کرد، بپه جگه له ئیش رښنام گه ریه که ی خى، هه روه ها ئیش که گرنگى دیکه شى له ئسته بوو، ئو ویش ئو و بوو، ده ربپه ینى پپه یامى بزووتنه وى روانگه بوو له رووى رښنامى هاوکاريه و. ئه وسا مه دانه بپه اوکردنه و له به رده م بزووتنه وى روانگه زه ر ته سک بوو، بپه تپه نیا رښنامى هاوکارى هه بوو، ده بووایه

کارک بکر ئو ژنام ی د رگایک بکات و ب س ر ئو بزووتن و ی دا ه تا وانگ بتوان د نگی خ ی بگ ی ن، ئ و ی ز مان تی ب رد و امبوونی کران و ی ئو د رگای ی هاوکاری د کرد ل ب رد م روانگ دا، ج لالی میرزا ک ریم بوو، ئ و ش کاری کرد نی و ماندو و بوونی د ویست، ل ب ر ئ مان ک متر کاتی ه بوو خ ریکی شیعرنووسین ب ت. ل و روو و ج لالی میرزا ک ریم داین م بوو. بیرم د ش ر ک ب ک س ل سل مان ی بوو، ل و و ج ار ج ار د ها ت ب غذا، ب ئ و ئیشوکاران ی روانگ، حوس ن عارف ل ب غذا بوو، ب م بارود خ ی سیاسی ر گربوو ک بتوان ب شو و ی کی ز ر ب ر چاو کارا و چالاک ب ل ناو بزووتن و ک دا، ئ و ی ما بوو و ل ب رد ست ک ز ر کارا و چالاکان د جوو ی و ئیش کان ی راد پ اند، ج لالی میرزا ک ریم بوو. ناب ئ و مان ل بیرچ ک ه ردو و براد ر ک ی تر (حوس ن عارف ش ر ک ب ک س) دوو ئ دیب ی گ و ر بوو، ش ر ک شاعیر کی گ و ر بوو، حوس ن چیر کنووسن کی گ و ر بوو، ئ وانیش ل م یدانی ئیش کان ی خ یان دا ه و یان د دا ل ر ی ب ره م و پ یام ی روانگ بگ ی ن، ل ر ی شاعر و چیر ک و پ یام بگ ی ن، ب م ج لالی میرزا ک ریم د یووست ل رووی شاعر و ئیشی ر ژان و خ شکردنی ز مین و ر گ ل ب رد م بزووتن و ی روانگ دا ئو پ یام بگ ی ن.

پ م وای ج لالی میرزا ک ریم ل ماو ی ئو نو خوازیب ی ل ق ناغی روانگ دا توانی ک س ای تی کی شاعیری کاریگ ر و ز ر س ر ب خ خ ب خ ی دابم زر ن، پ ش روانگ ج لال شاعیر کی دیار ن بوو، شاعیر ک ن بوو د ست ء پ نج ی خ ی ب س ر پانتای بزووتن و ی شاعر و ز ق کرد ب ت و، ب م ل ق ناغی وانگ دا ئ و ی پ کرا، ل ب ر ک م م ک ه.

ی ک م: توانی زمان کی شاعیری تایب تی ب خ ی داب م ژ، ئ گ ر ب ره م کان ی ج لالی میرزا ک ریم بخو نین و د بین ئو تاقیکردن و شاعیری، خا و نی زمانی تایب تی خ ی تی، ب نمون زمان کی ز ر راست و خ بوو، ب م راست و خ ی کی قو و و وون، ک ع ر ب پ ی د ن (السهل الممتنع).

دو و م: ئو ز ر تر بای خ ی ب و د دا ل خ م ء ئازار و ژانی سیاسی میل ل ت ک ی خ ی نزیک ب ت و، ل ناو روانگ دا ه وای ک دروست ببوو، ک ئ ویش ئ و ی د ک ر شاعیر و ئ دیب ء چیر کنووس ز ر تر خ ریکی خ م تایب تی کان ی خ یان بن، خ ریکی خ م مریب کان ی خ بن، خ ریکی ورد کاریب کان ی پانتای ژیان بن، ن ک ه ر سیاست. ج لالی میرزا ک ریم خ س ت ک ی ئ و بوو ل ر ی شاعری تاز و ه و ی د دا ل ژان ء خ می ک م گ نزیک ب ت و. ئ گ ر شاعر کان ی ئو ق ناغ

بخوښنښ و، د بينن هـ مووی باسی بارودخ ء حـی میلـ تـکـیـتی،
بـمـام بـ زمانـکی تازـ، ئـوـش زـر سـخت بوو، بـ کـم کـس دـکـرا،
لـبـر ئـوـی شیعـری تازـ دوورکـوتـبوو و لـ ژانـی کـ و کـمـمـگا،
زیاتـر خـی نزیک کـردبوو و لـ ژانـی تاکـ کـسی، بـمـام جـلالـی میرزا
کـریم توانـی ئـو پـیـو نـدیـد بـپارـز.

سـیـم: توانـی شـتـکی زـر گـور بـکات، ئـویش ئـو و، بـگومان شـرکـ
و حوسـن عارفـیش پـیان کـرا، بـمـام جـلال زـر بـز قـی توانـی بـکات،
تـکـا و کـردنی تاقـیکـردن و ی تازـ گـریـتی لـ ناو عـر ب لـ گـ شیعـری
کـوردیدا، چـونکـ جـلالـی میرزا کـریم لـ ناو رـشـنـبـیرانـی عـر بـدا بوو،
زـر ئاگاداری تاقـیکـردن و کـانی ئـوان بوو، زـر وـرد و وـرد کـار بوو،
بـدوای کـار و داهـنـانـیان و دـچـوو، دـیزانـی وـرد کـاریـد کـانی
تاقـیکـردن و ی نوـخـوازی لـ ناو شیعـری عـر بـدا چـیـد و چـی نیـد،
بـیـ ئـو ئـو زـموونـی بـشـو و یـکی زـر کـوردیانـ دـگواستـ و ناو
شیعـری نوـی کـوردی، ئـو و ش تـایـد تـم نـدیـد کـی جـلالـی میرزا کـریم بوو.
ئـگـر تـماشا بـکـین لـ ماوـی روانـگـدا، جـلالـی میرزا کـریم چـنـدین
شیعـری نووـسی، ئـو شیعـرانـی ئـو دـینـوسـین جـپـنجـیان دیار بوو، لـ
بـر هـمـی کـمـ ئـدیبـکـانی ناو روانـگـ کاریـگـر و باـتـربوو،
بـمـاستـی جـلالـی میرزا کـریم تاقـیکـردن و یـکی زـر قـوو ء
بـرفـراوانـی بزووتـن و ی روانـگـ بوو. هـر کاتـک، هـر کـسـک بـیـو و
لـ بزووتـن و ی روانـگـ تـ بـگات، یان لـ کـکـینـد و ی لـ بار و
بنووسـت، لـ ئاسـکـانی وـرد بـتـ و، بـبـ وـرد بوونـ و خوـنـدن و
لـ کـکـینـد و ی شیعـر کـانی جـلالـی میرزا کـریم، ئـو کـار ناکـر و
مـحـا، چـونکـ و انـگ لـ شیعـر کـانی جـلالـی میرزا کـریمدا زـر
بـز قـی ئـنـگـ دابوو و، لـ هـمـووان زیاتـر ئازاری لـ پـناویدا
چـشت، بـمـام پـشو وـرـژ بوو، کـار کـی کـرد و انـگ هـتا ئـستا
بـزینـدووی بـمـنـتـ و، ئـگـر چـی ئـستا ئـمـومانان بـشـکـی پـویست
هـقـی خـی نادـینـد، بـمـام جـلالـی میرزا کـریم لـ رـی
بـر هـمـمـکانـیـو قـناغـکی زـر گـرنـگ لـ شیعـر و ئـد بـیاتـی تازـی
کـوردیدا.

سـرچا و:

گـفـاری ئاينـد، ژمارـ (79) 2008، ل: 19 - 22.